

Et dialogblikk på 2023

Rapport til Mellomkirkelig råd og Areopagos fra de kirkelige dialogsentrene og Dialogforum Østfold.

2023 har vært preget av høy aktivitet og mange gode dialogiske møtepunkter for oss alle. Året var også preget av angrepet 7.oktober og den pågående krigen i Gaza. Det berører oss alle å være vitne til terror og krig, for mange av våre dialogpartnere er dette dypt personlig og traumatiserende.

I mars 2023 arrangerte vi, sammen med Mellomkirkelig råd Nordisk dialogkonferanse i Trondheim. Temaet for konferansen var "Det livssyns åpne samfunnet dialog og polarisering". Her fikk deltakere fra de Nordiske folkekirkene spennende innledninger, workshoper og samtaler om det å være kirke i en polarisert verden.

Siden mars 2023 har verden nok en gang endret seg. Vi har sett flere terrorangrep, en hardere retorikk og et stadig tøffere samtaleklima, spesielt etter 7. oktober. I dette spennet står vi og jobber med dialog lokalt og regionalt. Vi opplever på kroppen hvordan sorg, sinne og opplevelse av brutt tillit endrer klima i menneskemøter. I dette holder vi fast på menneskeverd, likeverd, og nysgjerrighet i alle våre møter.

Her er to blikk fra dette arbeidet. Daglig leder i Trondheim dro til den største moskeen i vinter og spurte: hvordan har dere det? Spørsmålet ble godt tatt imot og han fikk vite at han var den første som hadde spurt.

Kirkelig dialogsenter Oslo, sammen med Oslo bispedømme, har arbeidet for økt kompetanse på jødedom og bruk av stereotyper i kirkelig undervisning, bl.a. gjennom en fagdag i synagogen. Her fikk vi bl.a. møte jødiske veivisere som fortalte om hvordan de opplever sitt arbeid nå. I runden etterpå var det en av de kirkelige ansatte som spurte: Hva kan vi gjøre for at det blir bedre for dere? Svaret var: mer av dette, møter og kunnskap.

Gjennom vårt arbeid bl.a. med *Dialogpilotene*, *Ung Dialog* i Stavanger og *Dialogdager i skolen* i Trondheim og Østfold har vi mye kontakt med ungdom og skoler. Her ser vi noen felles tendenser. Ungdommer sliter fortsatt med det sosiale etter pandemien og mange ungdommer er stillere enn før pandemien. Ungdommene uttrykker stor tro på eget ansvar og autonomi ikke bare for seg selv, men også på vegne av andre. Du må mene noe og stå for det. Så lenge du ikke bryter loven kan du si det meste. I dette forventes det at du skal tåle mye. Mange ytrer at man er for fintfølende og at «alle» blir så lett krenket. Samtidig er det mange som opplever å bli hengt ut for sine meninger. Flere opplever hat og personangrep. Dette gjør at mange blir stumme og lar være å si det de tenker og mener.

I alt dette forsvinner fokuset på det kollektive og felleskap og forståelsen av at det ikke bare handler om å ha meningers mot, men også å kunne speile seg selv i andre og forsøke å se den andres perspektiv. Og ikke minst, hvor er rommet for å endre mening og for å si «jeg tok feil»?

Vi mister en forståelse av at det er ulike maktforhold og at ord er mer enn bare ord. Ytringer må som regel sees i lys av en lengre historie, og tolkes ulikt etter hvem som leser og sier den. Vi lever også i en svært visuell verden der det blir mindre og mindre tekst og mer og mer bilder. Memes og korte filmer som er laget for å vekke emosjoner er ofte der man henter sine nyheter. Disse bidrar ofte til forenkling og stereotypier. Eller, som vi nå ser under krigen i Gaza, at barn og unge får brutal krig rett inn på sine telefoner uten noen kommentarer. Vi hører historier om barn og unge som ikke får sove eller klarer å gå på skolen og som helt mister troen på verden etter å ha sett disse bildene.

Vi har en økende grad av synlig polarisering og fiendebilder et *oss og et dem et øst mot vest*, en opplevelse av urett og nedvurdering av sannhet og rettferdighet. Muligheten for å finne sin egen virkelighet på nettet og i sosiale medier er enorm, og tiltro til media synker.

Vi ser at det er en økende tendens til skepsis og synkende tillit til styrende myndigheter rundt om i verden. Mange finner sine «egne» sannheter i felleskap på nett. Det sies at en rettesnor for å ikke bli ekstrem er å ha tillit til demokratiet og at det er viktig at man opplever sin egen deltakelse i samfunnet som meningsfull. Det er derfor svært bekymringsfullt at troen på kunnskap om demokrati også synker i Norge. Dette kan vi se i den internasjonale undersøkelsen ICCS. [ICCS 2022 – rapport om medborgerskap | udir.no](https://www.iccs.no) Her poengteres det at norske elever snakker mer om politikk, samfunnsspørsmål og hva som skjer i andre land enn før, men de har mindre kunnskap om demokrati og medborgerskap enn tidligere. Ekstremismekommisjonen løfter frem viktigheten av tillit og felleskap i samfunnet. Kommisjonen mener at sivilsamfunnet, inkludert tros- og livssynssamfunn, har en avgjørende rolle i forebygging. Det er viktig at ungdom opplever en reel mulighet til å påvirke og medvirke inn i alle samfunnslag. Her tenker vi at vårt arbeid for unge er et viktig bidrag inn i dette.

Her er noen inntrykk fra 10. klassinger i Larvik etter å ha deltatt på et dialogverksted med Dialogpilotene.

Inntrykk fra 10.-klassinger i Larvik:

 Jeg kunne si hva jeg mener, det var litt digg.

Vi fikk til en ordentlig samtale. Det var kanskje litt låste meninger om noen tema, men hvis vi har mer av dette, tror jeg det kan åpne samtalene enda mer.

Jeg ble bedre kjent med folk i klassen av å høre andres meninger. Folk har forskjellige sårbarheter, nå har jeg mer tanker om hva som kan såre andre. Da kan vi være mer respektfulle overfor andre.

Det var en litt ny måte å jobbe på, for det var ikke et feil og et riktig svar, så man kunne øve på å begrunne sin mening.

Hvis man hører hva andre mener og hvorfor de mener som de gjør, blir det kanskje mindre konflikter.

Med alt dette er det viktig for oss også å løfte frem at vi ser mange unge som er veldig engasjerte i sine lokalmiljø, menigheter og i samfunnsspørsmål. Mange bruker mye tid på frivillig engasjement i kamp for rettferdighet.

De Kirkelig Dialogsentrene og Dialogforum Østfold er ikke nødvendigvis de som jobber for de store overskriftene, men vi gjør alt vi kan for å opprettholde relasjoner i det vi nå ser på som nødvendighetsdialog. Gjennom gjensidighet og et oppriktig forsøk på å forstå «den andre» jobber vi hver dag for å løfte frem en dialog som bærer, også i vanskelige tider. Vi er glade for at dette arbeidet også ble anerkjent i Ekstremismekommisjonens rapport under kapitlet om forebyggingsarbeid s254. Denne rapporten gir oss også støtte og retning for å fortsette vårt arbeid. Vi ser også frem til å sette oss inn i utredningen om Den norske kirke i møte med jødedom og jøder.

Avslutningsvis ønsker vi å understreke betydningen av en fortsatt satsning på dialog i Den norske kirke. Midlene som blir tildelt vårt arbeid fra Kirkerådet og Areopagos er helt avgjørende for at vi kan styrke og videreutvikle vårt arbeid. Vi opplever at nettverket vi har oss imellom bidrar til gjensidig inspirasjon og utfordring. Vi ønsker oss flere kollegaer i flere bispedømmer, og vil jobbe sammen med Kirkerådet for å få til flere dialogsentre.

På de påfølgende sidene finnes en kortfattet rapport fra de Kirkelige dialogsentrene og Dialogforum Østfold for 2023.

Sidehenvisninger:

Kirkelig Dialogsenter Trondheim s. 4

Dialogforum Østfold s. 5-6

Kirkelig Dialogsenter Oslo s. 7-8

Kirkelig Dialogsenter Stavanger s. 9-10

Kirkelig Dialogsenter Bergen s. 11-12

Kirkelig Dialogsenter Drammen s.13

KIRKELIG DIALOGSENTER TRONDHEIM

Ansatte:

- Dag Aakre, daglig leder, 80% stilling
- Kerim Kara, dialogmedarbeider i 50% stilling

Hovedarbeidsområder:

Kirkelig Dialogsenter Trondheim er et verksted for refleksjon og handling i skjæringspunktet mellom tro og samfunn, forankret i Den norske kirke. Vi skal fremme dialog, styrke menighetenes kompetanse og anerkjenne troens plass i samfunnet.

Vi har lokaler i Bispegata 1 i Trondheim, men så langt våre ressurser strekker til har vi hele Trøndelag som nedslagsfelt.

Våre prioriterte arbeidsområder er: bygge nettverk, skape møteplasser, utvikle vennsapsmodeller, inkludere ungdom

I 2023 har vi hatt særlig fokus på

- **Bygge nettverk.** Vi har ivaretatt og utdypet samarbeidet med andre aktører på tros- og livssynsfeltet. Vi vil særlig nevne STL, de muslimske miljøene, Det jødiske samfunnet, Don Hau Pagode, Olavsfest, Mangfoldhuset, KIA, Kirkens Bymisjon og En Verden i Dialog. Vi har deltatt i samtaler om mangfold og inkludering, og har bidratt i planarbeid for å forebygge antisemittisme og muslimhat. Vi har fortsatt dialogen med politiet om utfordringer knyttet til hatefulle ytringer og lukkede religiøse miljøer.
- **Skape møteplasser.** Vi har arrangert åpne dialogkvelder og en dialogvanding i mangfoldets tegn. Vi leder dialogsamtaler på Stiklestad og gjennomførte 6 samlinger med representanter fra Bahai, Den norske kirke, menigheten Elihu, Humanetisk forbund, Tautra Mariakloster og muslimer fra Steinkjer. Vi har lagt til rette for møter med synagogen, moskeen og kirken i etterkant av angrepene på Israel 7.oktober og krigshandlingene på Gaza.
- **Utvikle vennsapsmodeller.** Vi har sett betydningen av relasjoner i arbeidet med å redusere fordommer og forebygge konflikter. Vi legger til rette for møter i private hjem i forbindelse med religiøse markeringer. Konseptet Ramadangjest er supplert med Julegjest og Sabbatsgjest. Vi ser gledelige resultater og vil forsterke innsatsen med dette.
- **Inkludere ungdom.** Vi har vi gjennomført dialogdager for elever og lærere på to ungdomsskoler med besøk til hellige steder i nærområdet. Vi har tatt nye initiativ til å samle unge med interesse for dialog. Sammen med Ungdomsrådet i Nidaros har arrangert 4 kvelder med *Modige møter* der unge fra ulike kulturer og religioner snakker sammen om tro.

Bidrag:

Dialogsenteret får bidrag fra Trondheim kommune, Kirkelig Fellesråd, Nidaros bispedømme og Kirkerådet. Vi får et årlig tilskudd fra Areopagos og har mottatt prosjektmidler fra Barne- og familiedepartementet etter søknad.

DIALOGFORUM ØSTFOLD

Ansatte:

- Tariq Alsagoff, daglig leder 100%
- Velisa Salihovic, dialogarbeider 30%
- Unni Anita Skauen, rådgiver 100%

Hovedarbeidsområder:

Dialogforum Østfold har fra starten hatt dialogen mellom kristne og muslimer som hovedfokus, fordi dette anses som den kritiske relasjonen mellom de to største religiøse gruppene i vårt fylke. Våre arrangementer er i hovedsak åpne for alle interesserte, og ettersom arbeidet vokser både i forhold til aktivitet og geografi utvikles samarbeid også med andre tros- og livssynssamfunn. Vi jobber ut fra grunnverdiene fellesskap, toleranse og respekt, og foreningen eies og drives av kristne og muslimske trossamfunn og organisasjoner i fellesskap. Gjennom dialog og diapraksis lærer vi hverandre å kjenne, formidler kunnskap, motvirker fordommer og bygger vennskap i lokalmiljøet. Møter mellom religiøse ledere, kvinnegrupper, lokale arbeidsgrupper med engasjerte frivillige og tilbud til ungdomsskolen er blant våre viktigste arbeidsområder.

I 2023 har vi hatt særlig fokus på:

Dialogdag for ungdomsskolene: Dialogdag i skolen er et undervisningsopplegg som varer en hel skoledag, og som planlegges av ansatte i Dialogforum Østfold i samarbeid med lærere på den respektive ungdomsskolen, representanter fra kommunene og andre lokale aktører. Et overordnet mål er å motvirke fordommer mot mennesker som tror og tenker annerledes enn en selv, gjennom økt kunnskap og kjennskap. Elevene besøker kirker og moskéer, har workshops om temaer knyttet til mangfold og fordommer og besøker også andre lokale aktører. I 2023 har det blitt arrangert dialogdager i Sarpsborg, Fredrikstad, Halden og Moss, og i tillegg til kristne og muslimske trossamfunn har vi samarbeidet med Kirkens Bymisjon, Håpets Katedral, politiet i Sarpsborg og Halden, Familie- og barnevernstjenesten i Halden og Buddhistemplet på Kambo for å legge til rette for at elevene får innblikk i mangfoldet i sitt lokalsamfunn. I tillegg til dialogdagene har vi i 2023 også bidratt til utvikling av flere filmbaserte undervisningsopplegg for KRLE-faget i ungdomsskolen.

Kvinnegrupper og seminar: I både Sarpsborg og Fredrikstad er det etablert lokale kvinnegrupper som møtes jevnlig for å bygge relasjoner, og som også legger til rette for åpne arrangementer. I oktober arrangerte gruppene et felles seminar med 75 deltakere, med kvinnehelse, diskriminering og rasisme som hovedtemaer. Lokalt har gruppene blant annet arrangert samlinger i forbindelse med høytider, som felles iftar, arrangert utflukter lokalt og til Oslo samt deltatt i 8. mars-markeringen under parolen «Vi kan snakke sammen». Felles styrke, myndiggjøring og kunnskaps- og erfaringsdeling er viktige stikkord for arbeidet.

Temakvelder og Åpen kirke – åpen moské for medlemmer og andre interesserte ble i 2023 arrangert av lokale arbeidsgrupper i Sarpsborg, Fredrikstad og Halden, med temaer som krenkelser, tro og politikk og sorg.

Kirkelig
Dialogsenter
Oslo

Samarbeid med kommunene: Samarbeidet med Sarpsborg, Fredrikstad og Halden kommuner er styrket gjennom 2023, og i tillegg har det vært en dialogdag i Moss. Samarbeidet har konkret knyttet seg til kompetanseheving i.f.t. kulturforståelse og samarbeid gjennom demokratiprojekter i Sarpsborg (Ung Motkraft) og Fredrikstad (DEMOS) hvor vi deltar som samarbeidspartner med dialogdagene som hovedtiltak.

Bidrag:

Borg Bispedømme og Kirkerådet samt Fredrikstad og Sarpsborg kommuner er viktige økonomiske støttespillere i arbeidet. Vi får også kommunale og offentlige tilskudd etter søknad, eks. IMDI-midler, tilskudd fra Barne- og Familiedepartementet og tilskudd fra Barne- ungdoms- og familiedirektoratet. For mer informasjon om vårt arbeid, se <https://www.dialogforumostfold.no/>

KIRKELIG DIALOGSENTER OSLO

Ansatte

- Tonje Kristoffersen, daglig leder 100%
- Marit Fiske Fjalestad, rådgiver 100%
- Caroline Ugelstad Elnæs, kontormedarbeider 40%

Hovedområder:

Lokalt arbeid

Gjennom å tilby kurs, fag- og temasamlinger og å utvikle av ressursmateriell arbeider vi for å øke kompetanse på dialog blant ansatte og frivillige, primært i Oslo bispedømme, men også i de omkringliggende bispedømme som ikke har dialogsentre. Vi jobber med utvikling av ressursmateriell til bruk i menighetene. Vi er medeiere i [Dialogpilotene](#) sitter i styret og er underviser og veiledere for studentene. I år har vi også jobbet med alumnifagsamlinger for de 84 ferdige utdannede Dialogpilotene og et samarbeid med St. Thomas University i Minnesota som i januar 2025 kommer med studenter til Oslo. Vi har kontakt med og samarbeidsprosjekter med andre tros- og livssynsaktører i Oslo bispedømme, og ønsker å være en ressurs for kirke og kommune i vårt bispedømme.

Nasjonalt arbeid

Kirkelig Dialogsenter Oslo har ansvar for koordinering og videreutvikling av nettverket av kirkelige dialogsentre og Dialogforum Østfold. Vi arbeider også med å videreføre satsingen på dialog i samarbeid med Mellomkirkelig råd og Areopagos, som en oppfølging av kirkemøtevedtaket om religionsmøte og dialog (KM 15/16). Vi har i år bl.a. hatt nettverkssamlinger og i 2023 var vi sammen med MKR og Kirkelig dialogsenter Trondheim ansvarlig for å arrangere Nordisk dialogkonferanse i Trondheim mars 2023, med tema [Det livssynsåpne samfunn- dialog og polarisering](#). Det var i alt 57 deltakere fra de nordiske folkekirkene. Mer om konferansen kan lese her [Nordisk dialogkonferanse i Trondheim en suksess \(kirkeligdialogsenter.no\)](#) I 2023 var vi også tilstede på kirkemøte med stand. Vi har også deltatt og bidratt i NOCA (Nordic Church Alliance) som har fokus på demokrati og menneskerettigheter.

I 2023 har vi hatt særlig fokus på:

[Lansering av nye nettsider for -Sier vi](#) med bedre brukervennlighet. Lenker til ny nettside: [Siervi](#) Vårt [ressursmateriell -Sier vi for lærere](#) har vært så populært at det må nå trykkes nye eksemplarer, på slutten av året ble vi også utfordret av Kirkerådet til å arbeide med en revidering av dette materialet noe som skal ferdigstilles sommeren 2023. I alt er det 5700 eksemplarer som er bestilt og mange skoler har lastet det ned. Vårt samarbeid med Den lutherske kirken i Bratislava og [prosjektet «LYCEUM – Free Society Lab»](#), har gitt mange gode møtepunkter å spennende arbeid i 2023. Samarbeidet har bidratt viktige relasjoner og kollegaer i Slovakia som jobber for minoriteters plass i samfunnet. Det har gitt oss ny kunnskap om og forståelse av Sentral-Europa og ikke minst viktigheten av å hele tiden jobbe for demokrati i en verden der demokratiet er under press. Samarbeidet har også gitt

Kirkelig
Dialogsenter
Oslo

oss muligheten til å bidra til å arrangere [studietur for undervisningsansatte](#) i Oslo bispedømme og at Oslos biskop med stab dro dit på stabstur. Sammen med Oslo bispedømme arrangerte vi en studietur for kirkelige undervisningsansatte høsten 2023, hvor vi bl.a. besøkte våre samarbeidspartnere i Bratislava. Temaet for turen var formidling av jødedom i kristen tradisjon og teologi, bevisstgjøring av stereo-typiske bilder og vår antisemittiske arv. Gunnar Haaland professor ved NLA og professor II ved Det teologiske fakultet, hadde forelesninger og KDO bidro med øvelser, samtaler og gruppe-oppgaver med bibeltekster for å reflektere over ord og bilder vi formidler om «den andre». I 2023 har vi også markert [30 årsjubileum for buddhist-kristen dialog](#) med et arrangement om klima engasjement i ulike tros og livssynsamfunn.

Bidrag

Areopagos og Oslo bispedømmeråd gir faste årlige tilskudd til arbeidet. Vi har også tilskudd fra Kirkerådet for både lokalt arbeid og nasjonalt koordineringsansvar, samt støtte til et konkret prosjekt. Vi får også offentlige tilskudd til prosjekter etter søknad og midler fra Dialogpilotene til arbeidet vi legger ned som veileder og stidieleder.

For mer informasjon om vårt arbeid vil vår årsmelding legges ut etter årsmøte i mai her [Årsrapporter \(kirkeligdialogsenter.no\)](#)

KIRKELIG DIALOGSENTER STAVANGER

Ansatte:

- Lars Slettebø, daglig leder 100% stilling.
- Silje Trym Mathiassen, dialogprest 100% stilling frem til 15. oktober, 60% stilling etter dette.
- Sophia Moruwat, ungdomskordinator 30% stilling og merkantilt ansatt 20% stilling.
- Mubarak Ali, prosjektstilling 9,81% stilling.

Hovedarbeidsområder:

Kirkelig Dialogsenter Stavanger har som formål å skape møteplasser, aktiviteter og prosesser for dialog og samhandling mellom tros- og livssynssamfunn i Rogaland. Vi vil skape en folkelig og faglig forankret tros- og livssynsdialog, og arbeide for å forsterke dialogen mellom kirke og samfunn. Nytt av året er at vi aktivt har lagt til rette for å gi organisasjonene FRI, Skeiv Verden og Skeivt Kristent Nettverk rom og stemme i dialogarbeidet.

Lokalt arbeid:

- Stort fokus på å skape tillit og gode samarbeidsrelasjoner.
- Arbeid med tros- og livssynssamfunn. (Hovedfokus er samarbeid med STL Stavanger)
- Arbeid med muslimsk-kristen dialog.
- Arbeid med ny-åndelige miljøer.
- Arbeid innad i Stavanger bispedømme og Den norske kirke (Hovedfokus: Arbeide med å bevisstgjøre og motivere til dialogarbeid i DnK).
- Gjennom Unge i Dialog arbeider vi opp mot de videregående skolene i Rogaland med bevisstgjøring rundt dialogen som verktøy for å motarbeide fremmedfrykt og rasisme.
- Gjennom prosjektet Skeiv og Troende har vi etablert samarbeid med FRI, Skeiv Verden og Skeivt Kristent Nettverk.

Nasjonalt arbeid:

Kontakt og samarbeid med de andre kirkelige dialogsentrene i Norge og Dialogforum Østfold.

I 2023 har vi hatt særlig fokus på:

- Samarbeid med ulike organisasjoner, kommuner, kirker og trossamfunn. Dette for å styrke engasjementet for dialogarbeid, invitere flere til «dialogbordet» og bidra til økt kunnskapsformidling.

- Sammen med Stavanger kommune har vi i år hatt et særlig fokus på dialogarbeid mellom ulike tros- og livssynssamfunn i bydelen Hillevåg.
- Doktorgradsarbeid: Dialogpresten har arbeidet i 100% stilling med en doktorgradsavhandling med tema innen nyreligiøsitet. Prosjektet ble avsluttet 15. oktober. Dette vil tilføre vårt senter samt også de andre dialogsentrene mye relevant kompetanse i årene fremover.
- Annet fokus:
 - Sammen med STL har vi videreført Åpne Dialogkvelder. Her løfter vi frem et tema til dialogsamtale ca en gang pr måned. Gjennom disse kveldene og planleggingen av dem, bygges viktige relasjoner på tvers av mange tros- og livssynssamfunn.
 - Gjennom Unge i Dialog besøker vi – og har undervisning på videregående skoler gjennom dialogrelaterte tema.
 - Gjennom prosjektet «Kirken møter Moskeen» arbeider vi tett sammen med Muslimsk Fellesråd Rogaland på flere områder der etablering av gode relasjoner er den bærende ideen.
 - Gjennom prosjektet «Skeiv og Troende» har vi etablert et fruktbart samarbeid med organisasjonene FRI, Skeiv Verden og Skeivt Kristent Nettverk. Konkrete resultat av dette har vært flere åpne Dialogkvelder og Panelsamtaler hvor også STL i noen grad har vært medvirkende.

Bidrag:

Som eiere bidrar Areopagos, Stavanger bispedømmeråd og Stavanger Kirkelige Fellesråd med støtte. Vi mottar også støtte fra Kirkerådet, Stavanger kommune og Rogaland Fylkeskommune. I tillegg mottar vi støtte til enkeltprosjekter. På nettsiden (<https://kirkeligdialogsenter.no/stavanger>) kan man finne mer informasjon om arbeidet.

KIRKELIG DIALOGSENTER BERGEN

Ansatte:

- Ida Marie Brandmo, daglig leder i 100% stilling.
- Nobu Imazu, dialogprest, 25% stilling.
- Solveig Westermoen, dialogmedarbeider, 50% stilling frem til august 2023.

Kirkelig dialogsenter Bergen arbeider etter to spor:

1. *Interreligiøs arbeid.* Det er hovedsakelig knyttet til Inter, ungdomsarbeidet vårt, legge til rette for åpne dialogplattformer for tro- og livssynssamfunn og befolkningen generelt.
2. *Åndelig fordypning og åpenhet* for alternative måter å forstå og utøve sin tro i form av meditasjon, yoga og temasamlinger med samme fokus i regi av vår dialogprest.

Året som har vært

Det har vært opplevelse av stor glede over plattformene for dialog som dialogmiddager på kryss av tro og livssyn og i møter med ungdom. Godt oppmøte og livlige samtaler vitner om en stor vilje og ønske om dialog, samarbeid og felleskap i det uenighetsfellesskapet vi har i Bergen. Det oppleves som det er felles problemstillinger og våre tiltak skaper tillitt til kirken, øke kunnskap og er brobyggende. Til tross for at vi opplever et større behov i menighetene enn vi klarer å dekke, oppleves økning i henvendelser som en tillitt til oss og forsterker vår tro på behovet for mer dialog i Bjørgvin.

Lokalt arbeid

Ungdomsarbeidet har vært i fokus og de *interreligiøse dialogkveldene* for unge mellom 17-25 år med felles middag hver andre uke har vært lærerike. Det var satt aktuelle tema for hver gang og målet var å legge til rette for at unge voksne skal ha en trygg møteplass der de kan utvikle vennskap og gi de et språk for å snakke om tro og livssyn på en naturlig og åpen måte. Vi har også holdt *workshops* med samfunnsaktuelle tema om dialog, toleranse, rasisme og antisemittisme under ledersamlinger for ungdom og konfirmantsamlinger i Bergen.

Det å legge til rette for dialog på tro- og livssynsfeltet er viktig for å bygge relasjoner og skape tillitt i fredstid og øke kunnskap. Vi har blant annet hatt stor suksess med åpne *dialogmiddager*. Den ene er fast under den interreligiøse festivalen *Mangfoldsbymen*, og den andre under Ramadan. Begge disse hadde ca.70 deltakere fra mange ulike kulturer, organisasjoner og politikere. «*Trosvandring til byens tro- og livssynssamfunn*» er en åpen plattform der alle får oppleve *levd religion* i Bergen. Nettverksbygging og samarbeid med andre organisasjoner i feltet og lokale tros- og livssynssamfunn har vært lovende, og viktig for å belyse muligheter og problemstillinger, både lokalt og nasjonalt.

Vi ser en økning i åndelig søkende mennesker og tiltakene vi har for dette har blitt viktige. De viktigste har vært *temasamlinger* som «*øst møter vest*», «*Pusterom*», *yogagudstjenester* osv. Særlig er Yogagudstjenestene blitt et fast innslag med ca.30 deltagere hver gang.

Kirkelig
Dialogsenter
Oslo

Nasjonalt arbeid

Vi har økt samarbeid og erfaringsutveksling med Dialogforum Østfold og de andre Kirkelig Dialogsentrene. Vi har også deltatt på Nordisk Dialogkonferanse i Trondheim og i NOCA (Nordic Church Alliance) i Sverige dette året, samt økt kursing i dialog som verktøy.

Økonomiske bidrag

Kirkelig dialogsenter Bergen er organisert som en forening. Foreningens eiere har bidratt økonomisk og bestod i 2023 av Bjørgvin Bispedømme, Areopagos og Bergen Kirkelige Fellesråd. Vi får også tilskudd fra Kirkerådet. Utover dette er vi etter søknad, tildelt midler til prosjekter fra både kommune, departement og kirkelige fond.

Mer om oss finnes her: [Bergen \(kirkeligdialogsenter.no\)](https://bergen.kirkeligdialogsenter.no)

KIRKELIG DIALOGSENTER DRAMMEN

Ansatte: Karoline Faber: dialogprest og daglig leder i KDD i 50%.
Tidligere leder Ivar Flaten og konsulent Anne Waal Jensen
har bidratt med honorerte tjenester

Hovedarbeidsområder

Kirkelig Dialogsenter Drammen har som formål å bidra til et livssynsåpent samfunn der prinsippet om likeverd, forståelse og gjensidig respekt er grunnleggende verdier. Senteret ble etablert i januar 2018 og ledes nå av dialogprest Karoline Faber. Senteret jobber gjennom en rekke prosjekter med samarbeidspartnere i kirken, kommunen og ulike organisasjoner. Kirkelig Dialogsenter Drammen er nå lokalisert i Dialoghuset Drammen.

Tunsberg bispedømme

- Tunsberg bispedømmets kompetansesenter for dialog.
- Månedlig podkast «Dialogpodden Tunsberg» som kompetanseheving for kirkelige ansatte og frivillige og måte å bygge nettverk i bispedømme på

Drammen og omegn

- Dialogarbeid i skolen i samarbeid med Forandringshuset og Drammen – og omegn tros- og livssynsforum
- Arbeid med Drammen Sacred Music Festival
- Dialogarbeid med det skeive miljøet i Drammen
- Bygge Dialoghuset Drammen som et værested på tvers av tro og kultur og som et naturlig samlingssted for DOTL-miljøet (lokalt STL) og unge gjennom Forandringshuset
- Ypsilonrådet/Mangfoldspanelet – en flerkulturell ressursgruppe
- Gjennom hele 2023 «Ypsilonsamtaler» - en podkast for brobygging mangfoldssamfunnet i Drammen.
- Fasilitering av dialogprosesser etter Nansen-metoden.

Nasjonalt

- Samarbeid med de andre Dialogsentrene og Dialognettverk Østfold
- Sete i kontaktgruppen mellom Mellomkirkelig Råd og Islamsk Råd Norge.